STOWARZYSZENIE
PORADNIA
POLONIJNA

Dwa kraje, jedna tożsamość

MAM DWA DOMY

Scenariusz zajęć

Autorka: Anna Szkotak

Opracowanie graficzne: Monika Lewandowska

INSTYTUT ROZWOJU
JĘZYKA POLSKIEGO

Sfinansowano przez
Instytut Rozwoju Języka Polskiego
ze środków budżetu państwa

Dlaczego warto poruszyć ten temat?

Dzieci wychowujące się poza granicami Polski każdego dnia funkcjonują w dwóch środowiskach językowych i kulturowych. W domu rozmawiają z rodzicami lub dziadkami po polsku, a w szkole czy na placu zabaw posługują się językiem kraju zamieszkania. Obchodzą zarówno polskie, jak i lokalne święta, mają przyjaciół w różnych częściach świata, poznają odmienne zwyczaje i często podróżują między dwoma krajami. Dla wielu z nich takie życie jest czymś całkowicie naturalnym.

Zdarza się jednak, że dzieci słyszą pytania: „Skąd jesteś?", „Czujesz się bardziej Polakiem czy Kanadyjczykiem?", „Który kraj lubisz bardziej?". Choć pytania te zwykle wynikają z ciekawości, mogą sprawić, że dziecko zacznie postrzegać swoją tożsamość jako konieczność wyboru jednej z dwóch możliwości. Tymczasem można identyfikować się z więcej niż jedną kulturą, mówić kilkoma językami i czerpać z każdego środowiska to, co wartościowe.

W scenariuszu **„Dwa kraje, jedna tożsamość"** zapraszamy dzieci do odkrywania własnej historii. Uczestnicy przyglądają się swojej codzienności, rozmawiają o ważnych dla nich miejscach i porównują doświadczenia związane z Polską oraz krajem zamieszkania. Odkrywają przy tym, że dwa języki i dwie kultury mogą wzajemnie się uzupełniać, wzbogacając ich sposób postrzegania świata.

Podczas zajęć dzieci rozwijają słownictwo związane z rodziną, miejscem zamieszkania, podróżami i relacjami. Uczą się opowiadać o sobie, słuchać innych osób oraz dostrzegać podobieństwa między krajami, zamiast koncentrować się wyłącznie na różnicach. Wspólne rozmowy pomagają budować poczucie przynależności, wzmacniają pewność siebie i pokazują, że język polski jest ważnym elementem ich osobistej historii.

Dodatkowym atutem scenariusza jest jego uniwersalność. Proponowane aktywności można kontynuować w domu, wspólnie z rodzicami lub dziadkami. Rozmowy o rodzinnych wspomnieniach, ulubionych miejscach czy codziennych zwyczajach stają się okazją do naturalnego używania języka polskiego i wzmacniania więzi międzypokoleniowych. Dzięki temu dziecko odkrywa, że jego historia wykracza poza granice jednego kraju i łączy doświadczenia z obu miejsc.

Jakie materiały są potrzebne, by przygotować zajęcia?

Do przygotowania zajęć potrzebne będą przede wszystkim materiały z załączników, które warto wcześniej wydrukować. Przydadzą się również kartki papieru, kredki, flamastry, nożyczki, klej oraz duży arkusz papieru lub tablica do wspólnej pracy.

W zależności od dostępnych zasobów można przygotować mapę świata lub globus, fotografie przedstawiające Polskę i kraj zamieszkania dzieci oraz niewielką walizkę lub pudełko symbolizujące podróż między dwoma krajami. Jeśli szkoła dysponuje projektorem lub monitorem interaktywnym, warto wyświetlić zdjęcia ukazujące codzienne życie dzieci w różnych częściach świata. Nie jest to jednak konieczne. Wszystkie zadania można z powodzeniem przeprowadzić z wykorzystaniem wydrukowanych ilustracji.

Przed rozpoczęciem zajęć przygotuj w sali miejsce na walizkę lub pudełko. Umieść w środku fotografie, pocztówki, bilety lotnicze, niewielkie pamiątki lub inne przedmioty kojarzące się z podróżowaniem. Dzięki temu już od pierwszych minut dzieci poczują, że rozpoczynają wyjątkową wyprawę, podczas której poznają historie ludzi czujących się u siebie w więcej niż jednym miejscu.

Mój świat, dwa ważne miejsca

Karta pracy podsumowuje zajęcia i zachęca dzieci do refleksji nad własnymi doświadczeniami. Nie jest testem ani zadaniem sprawdzającym wiedzę. Jej celem jest umożliwienie dzieciom opowiedzenia o sobie, swoich bliskich oraz ważnych dla nich miejscach.

Podczas uzupełniania karty dzieci mogą rysować, pisać pojedyncze słowa lub krótkie zdania, w zależności od wieku i umiejętności językowych. Warto zachęcać uczestników do swobodnego wypowiadania się i dzielenia się swoimi historiami, pamiętając, że każda z nich jest wyjątkowa.

Gotową kartę dzieci mogą zabrać do domu i wspólnie z rodzicami lub dziadkami uzupełnić o kolejne miejsca, osoby lub wspomnienia. Dzięki temu stanie się ona nie tylko pamiątką z zajęć, lecz także okazją do rodzinnych rozmów w języku polskim i wzmacniania więzi międzypokoleniowych.

Znajdź kogoś, kto…

Karta pracy zachęca dzieci do rozmowy, współpracy i aktywnego używania języka polskiego. Podczas zadania uczestnicy poruszają się po sali, zadają sobie pytania i poznają doświadczenia swoich koleżanek i kolegów. Rozwijają w ten sposób umiejętność prowadzenia prostych rozmów oraz ćwiczą zadawanie pytań i udzielanie odpowiedzi w naturalnych sytuacjach komunikacyjnych.

Warto zachęcać dzieci do mówienia pełnymi zdaniami i zadawania dodatkowych pytań, które pomogą im lepiej poznać rozmówcę. Celem zadania jest przede wszystkim stworzenie okazji do rozmowy, a nie jak najszybsze uzupełnienie tabeli. Uczestnicy mogą dzięki temu odkryć, że mimo odmiennych historii łączą ich podobne doświadczenia, zainteresowania i związki z Polską.

Po zakończeniu aktywności warto wspólnie podsumować zadanie i porozmawiać o tym, czego dzieci dowiedziały się o sobie nawzajem.

Krok 1

Przygotuj wcześniej list od Mai (załącznik nr 1) oraz walizkę z pamiątkami. Zaproś dzieci do wspólnego kręgu i postaw walizkę na środku sali. Powiedz, że dotarła do was wyjątkowa przesyłka od dziewczynki, która chciałaby opowiedzieć o swoim życiu. Następnie przeczytaj list.

Po przeczytaniu listu porozmawiaj z dziećmi. Możesz wykorzystać pytania pomocnicze:

- Czy ktoś z was ma podobne doświadczenia?
- W jakich sytuacjach mówicie po polsku?
- Z kim najczęściej rozmawiacie po polsku?
- Czy odwiedzacie Polskę? Co najbardziej lubicie podczas takich wyjazdów?

Podkreśl, że każda odpowiedź jest dobra, ponieważ każda historia jest inna.

Krok 2

Przygotuj wcześniej ilustracje przedstawiające różne miejsca związane z codziennym życiem dzieci, a także środki transportu i mapę świata (załącznik nr 2). Mogą się na nich znaleźć między innymi dom, szkoła, park, lotnisko, plac zabaw, biblioteka, boisko, dom babci i dziadka oraz samolot. Rozmieść ilustracje w różnych miejscach sali lub ułóż je na dywanie.

Powiedz dzieciom, że Maja postanowiła pokazać im swój świat. Wyjaśnij, że chociaż mieszka w Kanadzie, wiele miejsc w Polsce jest dla niej równie ważnych. Poproś uczestników, aby kolejno wybierali ilustracje, które ich zdaniem mogłyby znaleźć się na mapie świata Mai.

Po wybraniu każdej ilustracji zachęć dzieci do rozmowy. Możesz wykorzystać pytania pomocnicze:

- Dlaczego Maja mogła wybrać właśnie to miejsce?
- Czy wy również macie takie miejsce?
- Czy znajduje się ono w Polsce czy w kraju, w którym mieszkacie?
- Z kim najczęściej tam przebywacie?

Po zakończeniu zadania podkreśl, że każdy z nas tworzy własną mapę ważnych miejsc. Dla jednych będzie to dom babci w Polsce, dla innych szkoła, do której chodzą każdego dnia, a dla jeszcze innych ulubiony park lub miejsce wakacyjnych spotkań z rodziną. Wszystkie te miejsca są częścią naszej historii.

Krok 3

Przygotuj wcześniej dwie duże plansze z napisami „Polska” oraz „Mój kraj” (załącznik nr 3). Przygotuj również zestaw ilustracji przedstawiających różne sytuacje z życia dzieci, takie jak wspólne rodzinne posiłki, zabawa z przyjaciółmi, jazda na rowerze, wyjście do szkoły, urodziny, czytanie książek, wycieczka do lasu czy gra w piłkę.

Rozłóż ilustracje na środku sali. Wyjaśnij dzieciom, że Maja zauważyła, iż wiele codziennych sytuacji wygląda podobnie niezależnie od kraju. Zadaniem uczestników będzie wspólne zastanowienie się, które ilustracje pasują tylko do jednego kraju, a które można umieścić przy obu planszach.

Po ułożeniu ilustracji porozmawiaj z dziećmi o ich wyborach. Możesz zapytać:

- Czy dzieci bawią się tylko w Polsce?
- Czy tylko w jednym kraju obchodzi się urodziny?
- Czy rodziny w różnych krajach wspólnie jedzą posiłki?
- Co was najbardziej zaskoczyło?

Na zakończenie zwróć uwagę, że chociaż kraje różnią się językiem, krajobrazem czy niektórymi zwyczajami, dzieci na całym świecie mają podobne marzenia, potrzeby i zainteresowania. To właśnie podobieństwa pomagają nam lepiej rozumieć innych ludzi.

Krok 4

Przygotuj duży arkusz papieru z napisem „Mapa mojego świata” (załącznik nr 4). Rozdaj każdemu dziecku po dwie karteczki w różnych kolorach.

Poproś dzieci, aby na pierwszej karteczce narysowały ważne dla nich miejsce w Polsce lub zapisały jego nazwę. Może to być dom dziadków, miasto, plac zabaw, góry, morze albo miejsce, które chcą kiedyś odwiedzić. Na drugiej karteczce niech przedstawią ważne dla nich miejsce w kraju, w którym mieszkają.

Następnie każde dziecko przykleja obie karteczki na wspólnej mapie i krótko opowiada o swoim wyborze. Zachęcaj dzieci do wzajemnego zadawania pytań i szukania podobieństw w swoich historiach. Pomoże im to zauważyć, że mimo różnych doświadczeń wiele z nich łączą podobne przeżycia i emocje.

Krok 5

Budujemy most

Przygotuj wcześniej papierowe elementy (załącznik nr 5). Rozdaj każdemu dziecku po dwa elementy: jeden czerwony i jeden niebieski. Powiedz dzieciom, że Maja napisała jeszcze jedną wiadomość.

Wiecie już, że mam dwa ważne miejsca. Kiedy lecę do Polski, zabieram ze sobą wspomnienia z Kanady. Kiedy wracam do domu, przywożę ze sobą wspomnienia z Polski. Dzięki temu czuję, że oba kraje są częścią mojego życia. Pomyślałam, że wspólnie możemy zbudować most, który połączy nasze światy.

Rozłóż na podłodze dwa arkusze papieru z napisami „Polska” oraz „Mój kraj”, pozostawiając między nimi wolną przestrzeń. Poproś dzieci, aby na czerwonej cegiełce narysowały lub zapisały coś, co kojarzy im się z Polską. Może to być osoba, miejsce, potrawa, wspomnienie, ulubione słowo lub wydarzenie. Na niebieskiej cegiełce niech przedstawią coś, co lubią w kraju, w którym mieszkają.

Następnie poproś dzieci, aby kolejno układały swoje cegiełki między planszami, tworząc wspólny most. Gdy wszystkie elementy znajdą się na miejscu, zatrzymajcie się na chwilę i przyjrzyjcie się powstałej konstrukcji.

Możesz wykorzystać pytania pomocnicze:

- Co zauważyliście?
- Czy wszystkie mosty wyglądają tak samo?
- Czy każdy z nas ma trochę inny most?
- Co łączy nasze historie?

Podsumowując zadanie, podkreśl, że każdy most wygląda inaczej, ponieważ każda rodzina ma własną historię. To właśnie różnorodność sprawia, że możemy uczyć się od siebie nawzajem.

Krok 6

Zaproś dzieci do wspólnego kręgu i połóż na środku zbudowany wcześniej most. Przypomnij, że podczas zajęć wspólnie odkrywaliście miejsca, ludzi i wspomnienia, które są ważne dla każdego uczestnika.

Następnie poproś dzieci, aby kolejno dokończyły jedno z wybranych zdań:

- **Najbardziej lubię mówić po polsku, kiedy…**
- **W Polsce najbardziej cieszę się z…**
- **W kraju, w którym mieszkam, lubię…**
- **Cieszę się, że mogę…**
- **Chciałbym lub chciałabym kiedyś pokazać w Polsce…**
- **Chciałbym lub chciałabym pokazać moim kolegom…**

Jeżeli któreś z dzieci nie chce wypowiadać się na forum grupy, może jedynie pokazać swoją pracę lub przekazać ją nauczycielowi.

Na zakończenie przeczytaj ostatnią wiadomość od Mai (załącznik nr 6).

Załącznik nr 1
List od Mai

List odczytywany przez nauczyciela na początku zajęć.
Treść listu:

Cześć!

Mam na imię Maja. Mieszkam w Kanadzie, ale moja babcia i dziadek mieszkają w Polsce. W moim domu czasami pachnie naleśnikami z syropem klonowym, a czasami pierogami. W szkole rozmawiam z koleżankami po angielsku, a kiedy dzwoni babcia, od razu przechodzę na język polski.

Czasami ktoś pyta mnie: „Skąd jesteś?". To trudne pytanie, bo czuję, że mam dwa miejsca, które są dla mnie bardzo ważne. W jednym kraju chodzę do szkoły, mam przyjaciół i ulubiony park. W drugim czekają na mnie dziadkowie, kuzyni i mnóstwo pięknych wspomnień.

Chciałabym pokazać Wam mój świat. Mam nadzieję, że pomożecie mi odkryć, co łączy oba moje domy.

Do zobaczenia!

Maja

ZAŁĄCZNIK NR 2

ZAŁĄCZNIK NR 2

ZAŁĄCZNIK NR 2

ZAŁĄCZNIK NR 2

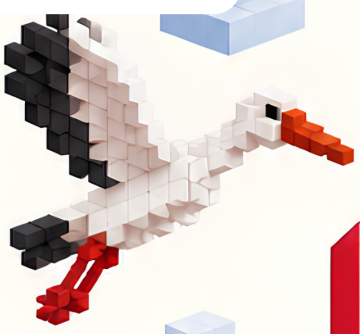

POLSKA

MÓJ KRAJ

ZAŁĄCZNIK NR 3 zestaw ilustracji przedstawiających codzienne aktywności dzieci: Ilustracje mają zachęcać dzieci do zauważenia, że wiele sytuacji występuje zarówno w Polsce, jak i w kraju zamieszkania.

ZAŁĄCZNIK NR 3 zestaw ilustracji przedstawiających codzienne aktywności dzieci: Ilustracje mają zachęcać dzieci do zauważenia, że wiele sytuacji występuje zarówno w Polsce, jak i w kraju zamieszkania.

Mapa mojego świata

ZAŁĄCZNIK NR 5

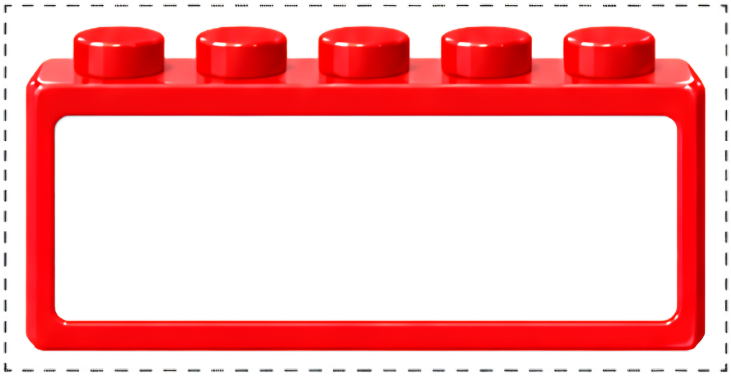
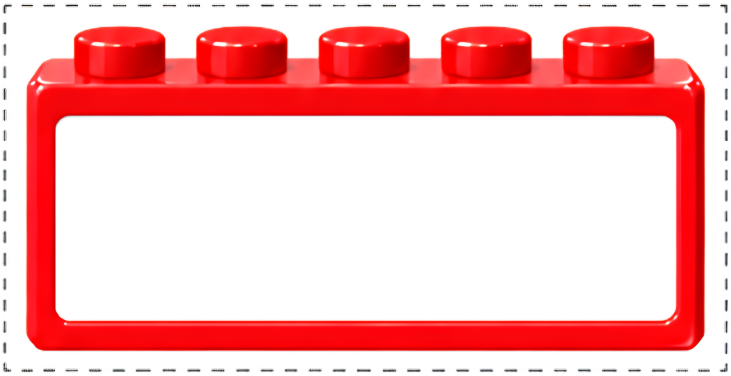
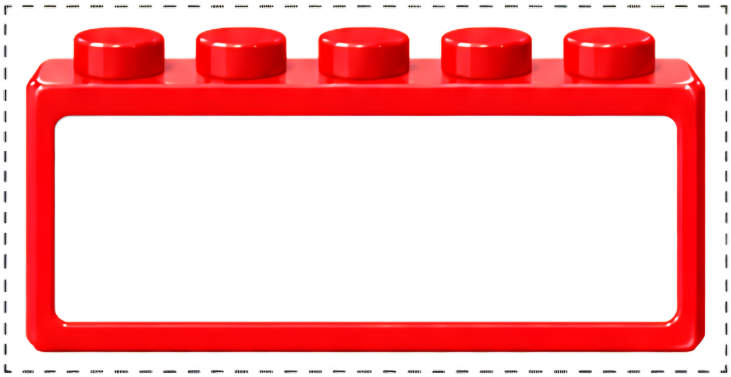
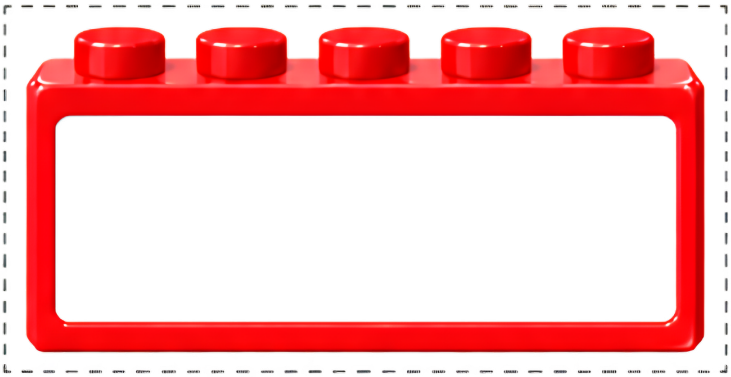
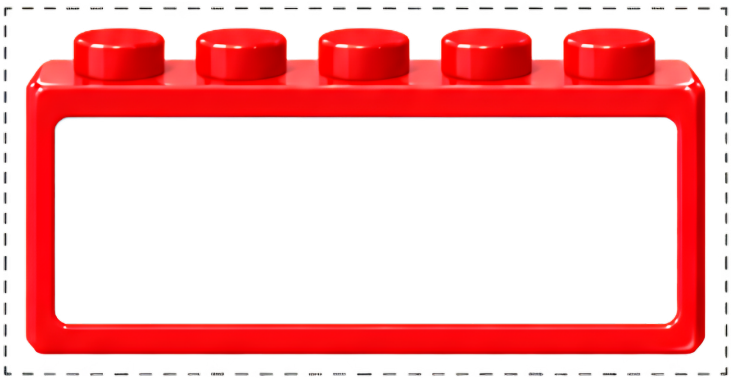
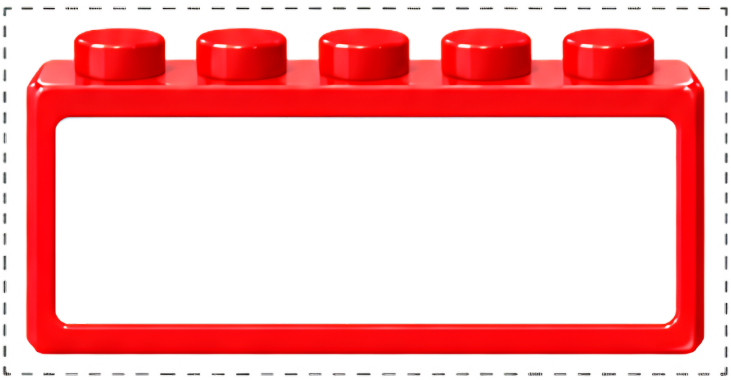
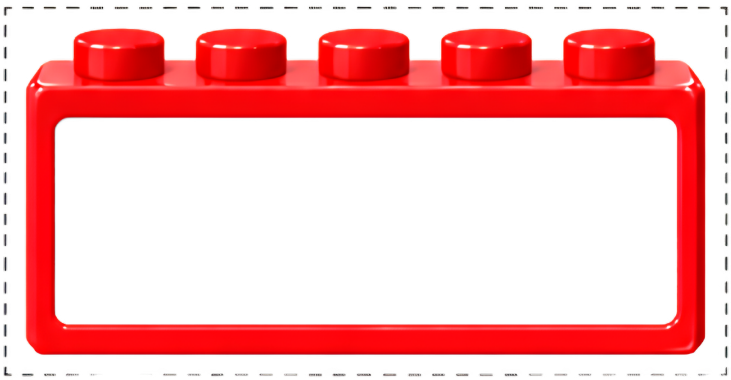
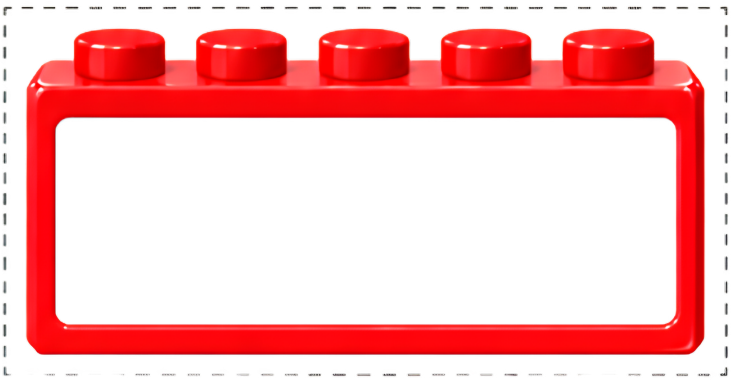
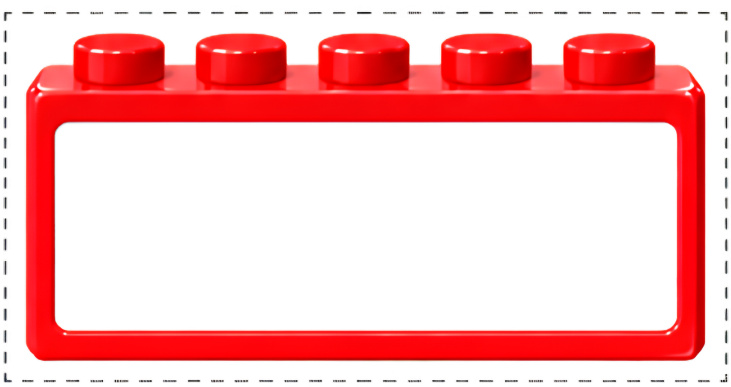
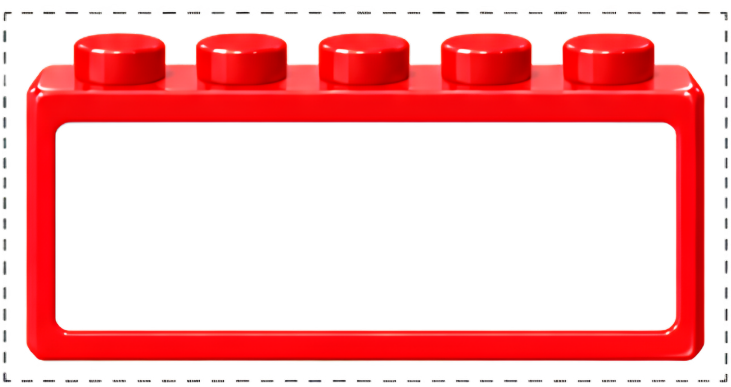

ZAŁĄCZNIK NR 5

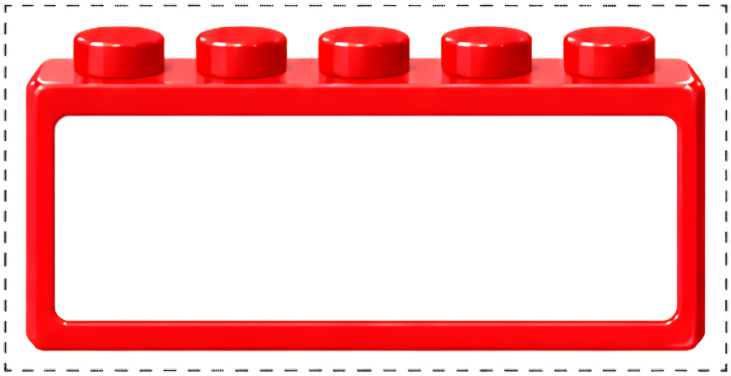
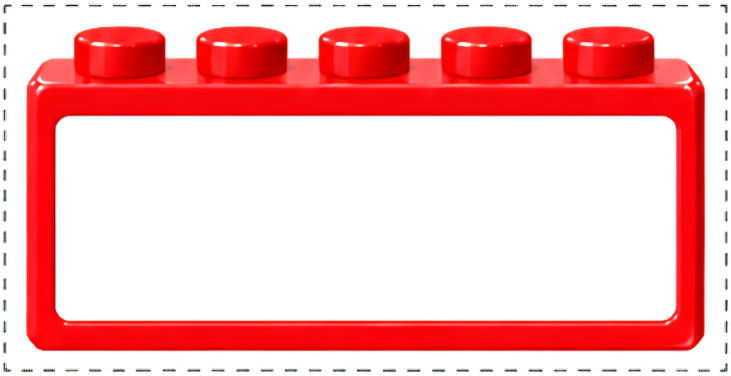
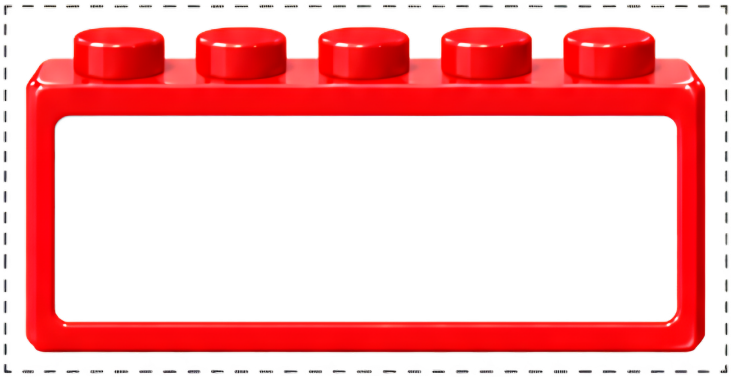
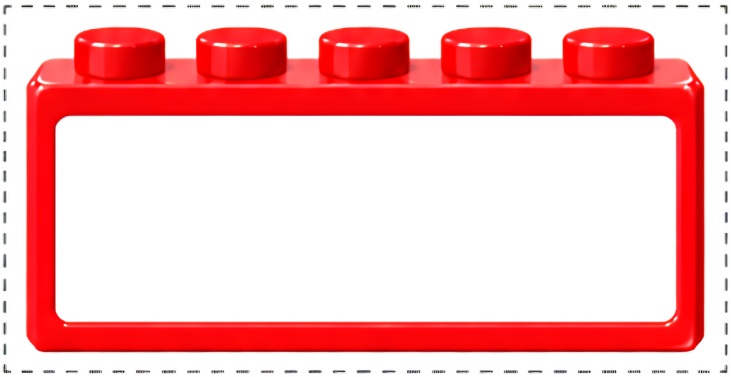
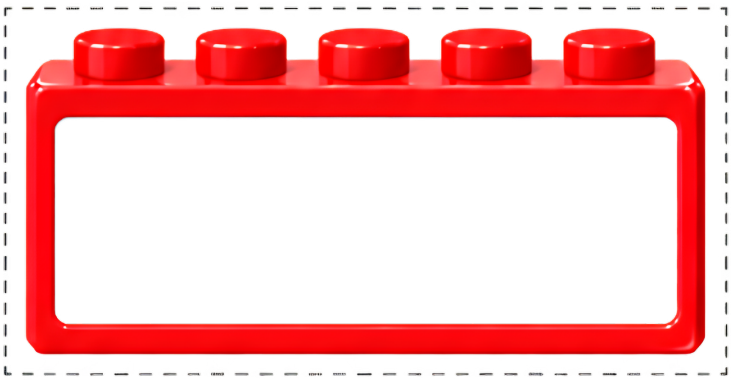
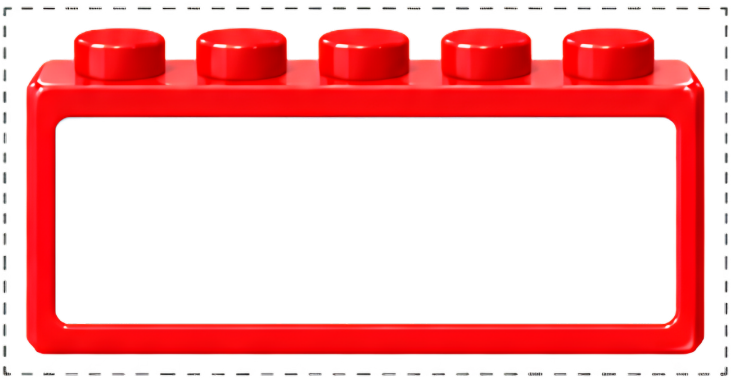
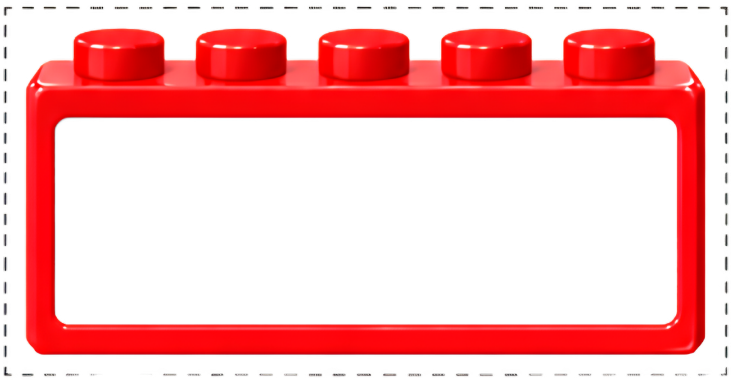
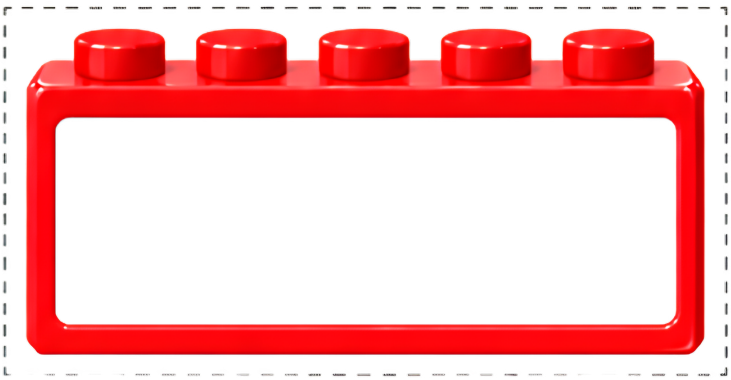
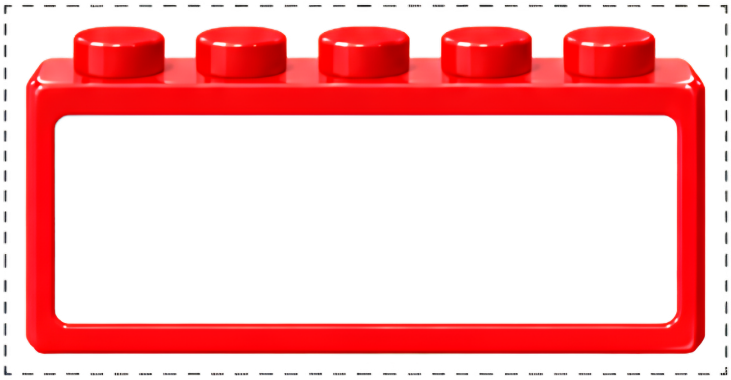
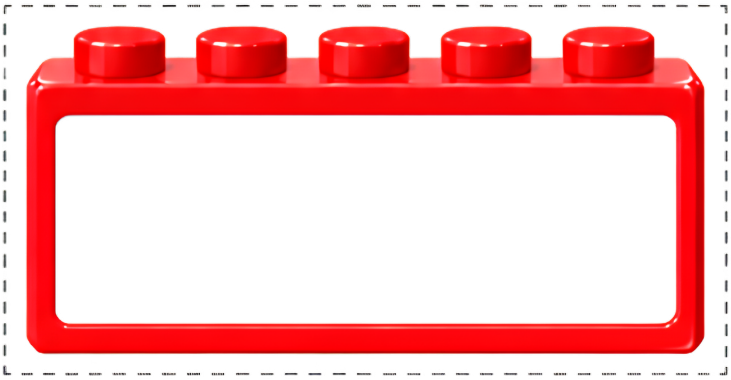

ZAŁĄCZNIK NR 5

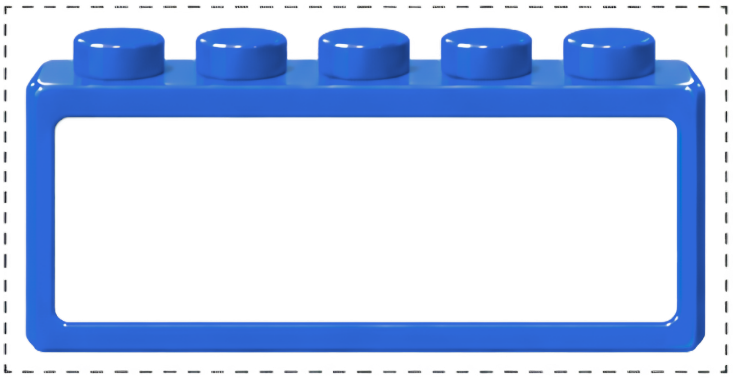
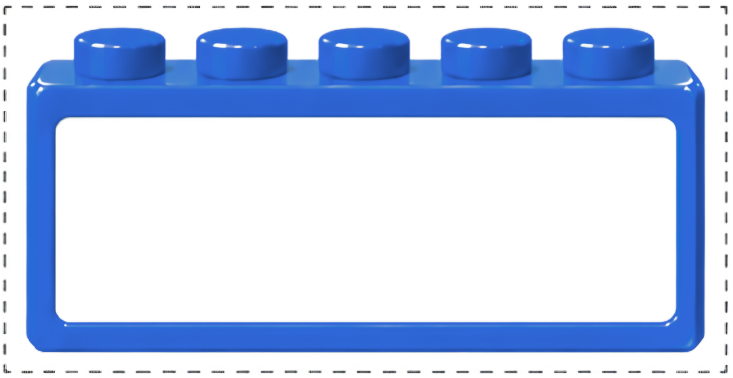
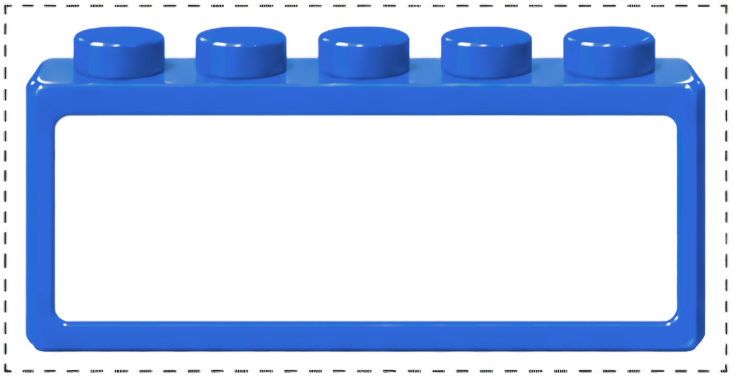
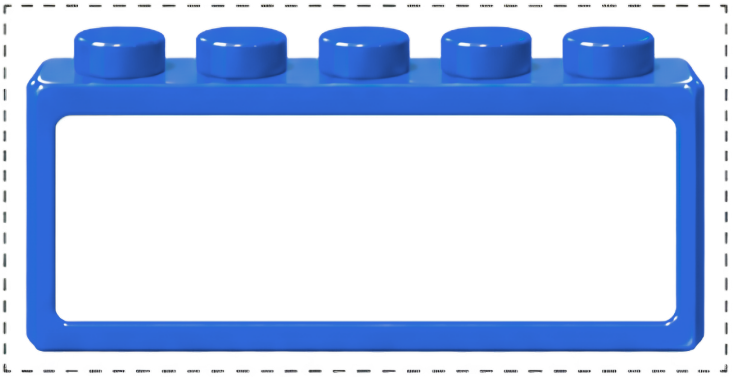
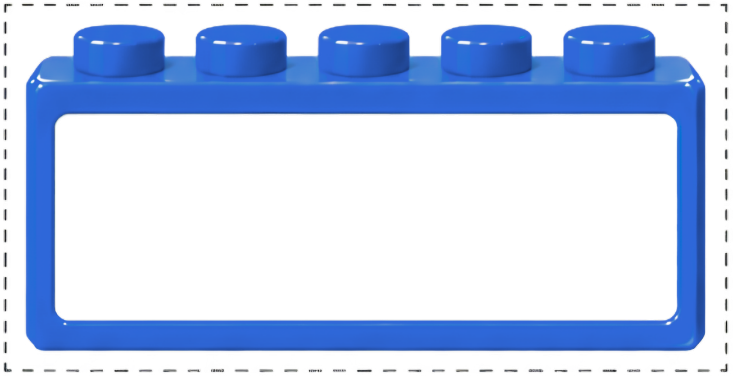
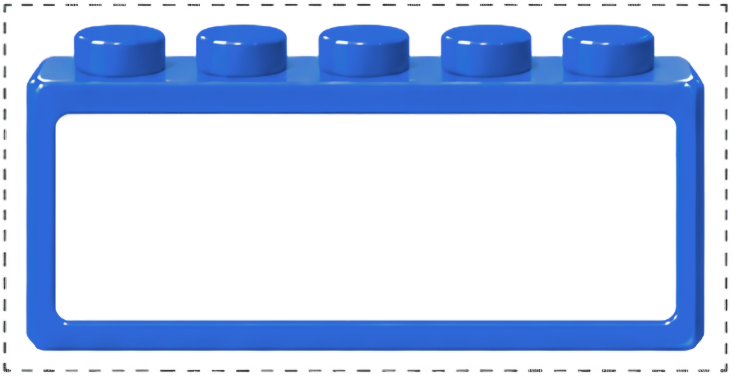
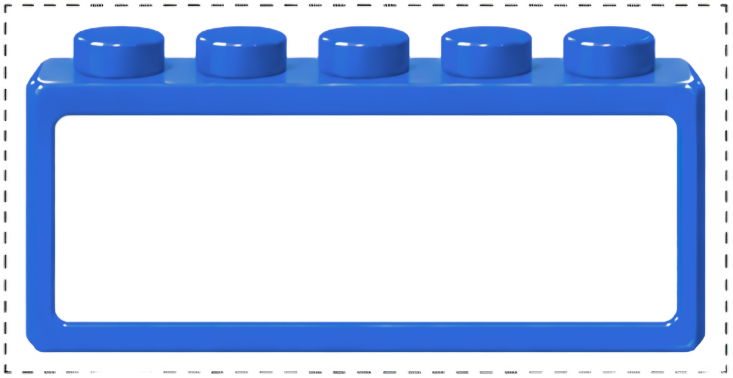
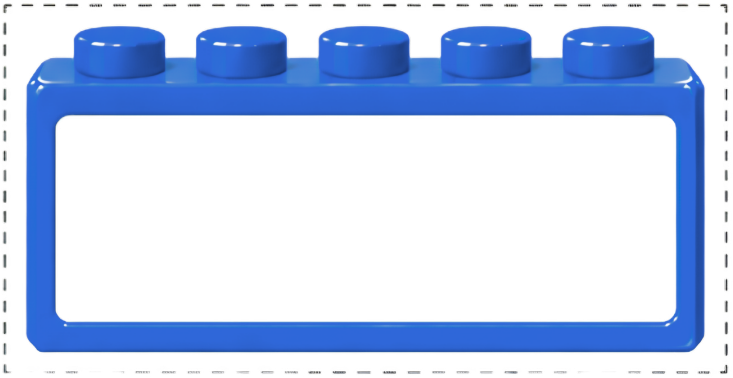
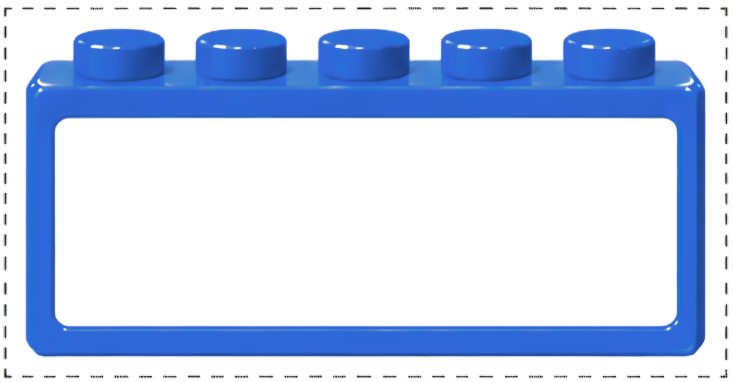
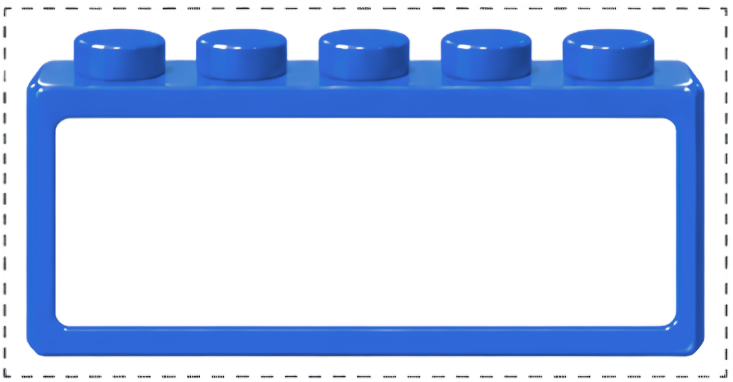

ZAŁĄCZNIK NR 5

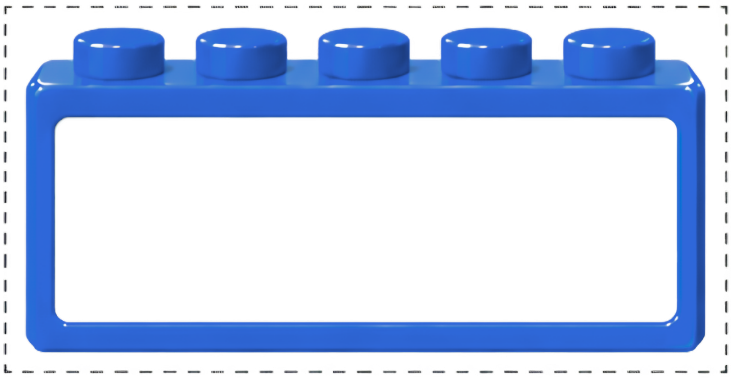
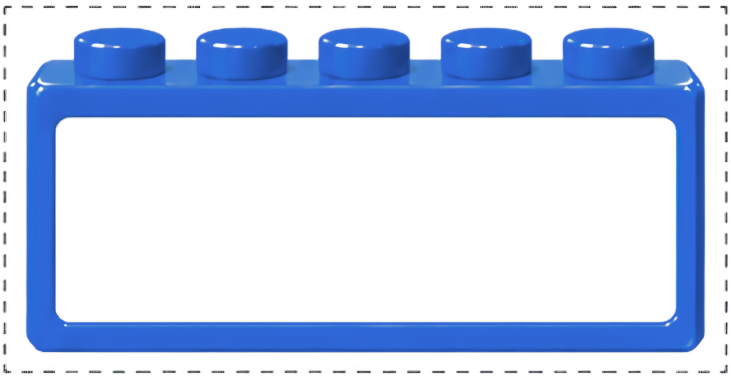
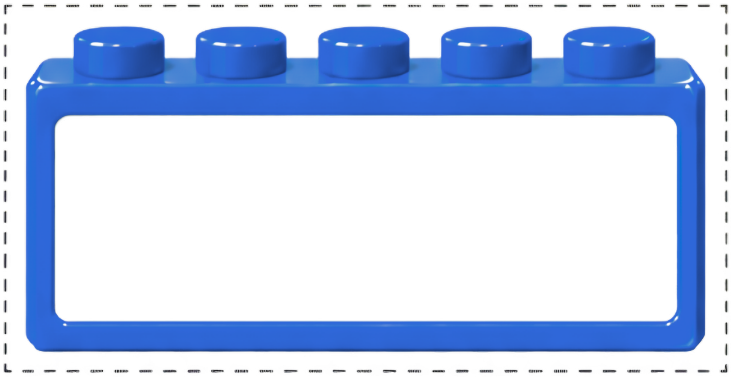
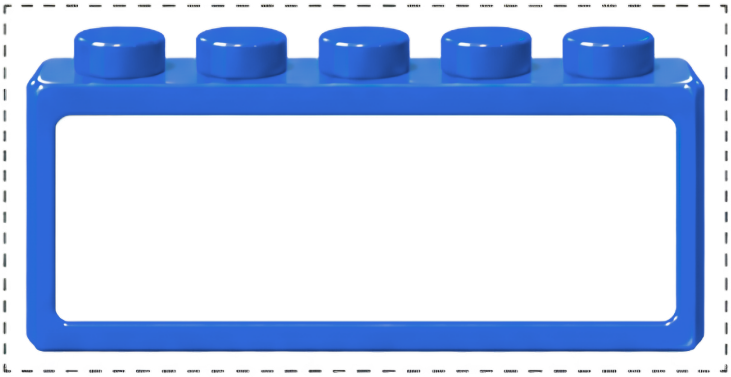
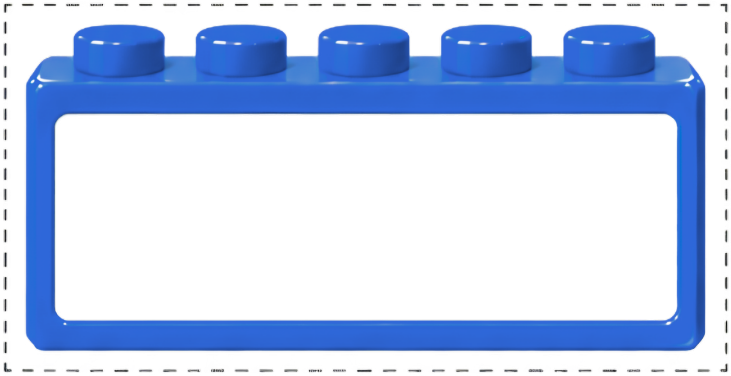
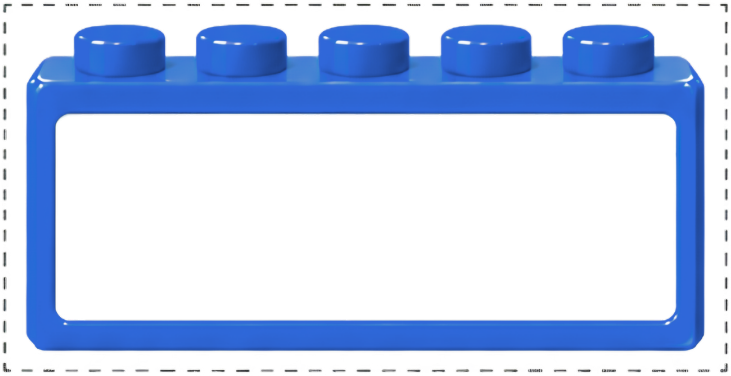
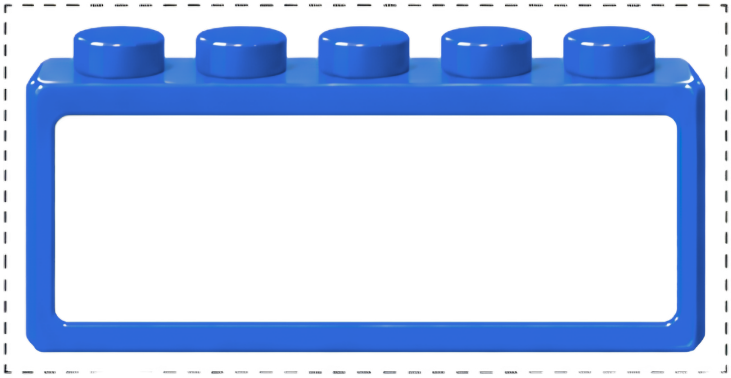
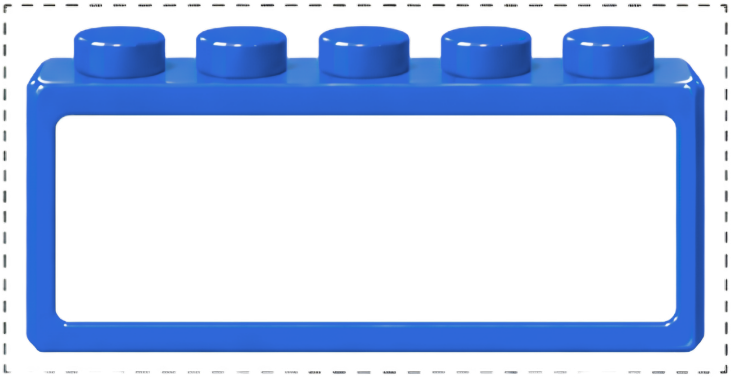
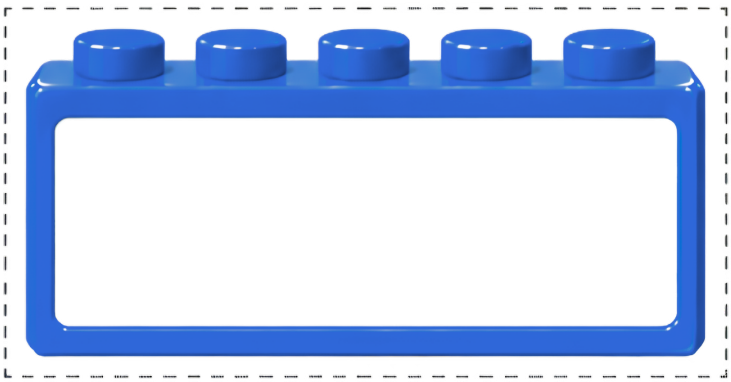
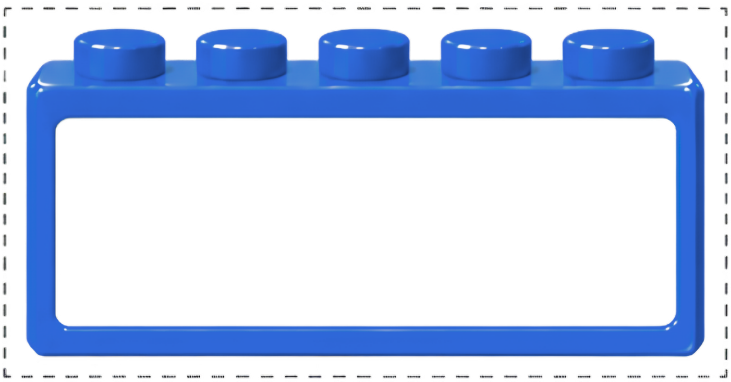

Załącznik nr 6

List odczytywany na zakończenie zajęć.

Cześć!

Bardzo się cieszę, że byliście dziś ze mną. Kiedy patrzę na most, który wspólnie zbudowaliśmy, przypominam sobie, że każdy z nas ma własną historię. Jedni częściej jeżdżą do Polski, inni rzadziej. Niektórzy mają tam babcię i dziadka, a inni kuzynów albo ulubione miejsca, do których lubią wracać.

Dzisiaj zobaczyłam, że choć nasze historie są różne, wiele nas łączy. Wszyscy mamy miejsca, za którymi tęsknimy, ludzi, których lubimy, i wspomnienia, do których chętnie wracamy.

Mam nadzieję, że kiedy następnym razem będziecie rozmawiać z rodziną w Polsce albo opowiadać komuś o swoim życiu, przypomnicie sobie ten most. Czasami wystarczy jedno polskie słowo, wspólna rozmowa albo zdjęcie z wakacji, żeby poczuć bliskość.

Dziękuję, że pokazaliście mi swój świat.

Do zobaczenia!

Maja